

2012-02-01

Dnr 43-2011:2170

Gävle kommun

Rektorn vid Lillhagsskolan

Beslut för grundskola med särskoleelever

efter tillsyn av Lillhagsskolan
i Gävle kommun

Tillsyn av Lillhagsskolan

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Gävle kommun under hösten 2011 - våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Lillhagsskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 10 januari 2012 och den 12 januari 2012.

Rektorn för Lillhagsskolan är även ansvarig för Kastets Montessoriskola, Källmursskolan, Källöskolan och Vikingaskolan. Ett ansvarsområde av denna storlek ställer höga krav på rektors ledarskap. Det krävs också fungerande rutiner för hur återkoppling och uppföljning av det som delegerats ska genomföras. Varje skola leds av en biträdande rektor. Flera uppgifter som rör det pedagogiska ledarskapet har delegerats till den biträdande rektorn.

Tillsynen visar att både rektorn och biträdande rektor har god kännedom om verksamheten i skolan. Den biträdande rektorn verkar för att verksamheten utvecklas och bedriver ett aktivt pedagogiskt ledarskap som upplevs som tydligt av personalen. Personalen har ett nära och fungerande samarbete med varandra i arbetslagen och de samordnar undervisningen i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Det råder studiero i klassrummen och eleverna känner sig trygga i skolan. Eleverna i grundsärskolan ges en individanpassad undervisning och de upplever att de lär sig mycket och att det är roligt att gå i skolan.

I Lillhagsskolan finns ett antal områden som behöver förbättras. Bland annat behöver grundskoleelevernas inflytande öka över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Utformningen av inflytandet anges inte i planeringen av verksamheten och skolan har inte en tydlig progression för att ge eleverna ett ökat inflytande utifrån ålder och mognad.

Eleverna i grundsärskolan arbetar efter egna förutsättningar och efter individuella mål som sätts upp för varje vecka. Det finns elever som inte når de nationella målen och som får kontinuerligt särskilt stöd som utvärderas och följs upp. Det utarbetas dock inte några åtgärdsprogram för eleverna i grundsärskolan. De åtgärdsprogram som utarbetas i grundskolan uppfyller inte fullt ut författningarnas krav och behöver utvecklas.

I förskoleklassen finns elever med annat modersmål än svenska som inte får något modersmålsstöd.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Lillhagsskolan i Gävle kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under rubriken *Skäl för beslut*.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gävle kommun att senast den **2 maj 2012** avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

De vidtagna åtgärderna ska samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Se till att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad (1 kap. 10 §, 4 kap. 14 § skollagen, Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande).
- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll (4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 och Läroplan för grundskolan 2011, avsnitt 1 Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och avsnitt 2.8 Rektorns ansvar).

Särskilt stöd

Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram som anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).

Personalkompetens

Personalen vid skolan har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Personalkompetens.

I detta ingår att:

- Se till att de lärare som används har utbildning för den undervisning de ska bedriva (2 kap. 13 § skollagen).

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

I detta ingår att:

- Se till att modersmålsstöd erbjuds i förskoleklassen i enlighet med författningarna (9 kap. 10 §).

Anmärkningar

Skolinspektionen har vid tillsynen konstaterat mindre allvarliga brister som måste åtgärdas för att eleverna ska få den utbildning de har rätt till. Huvud-

mannen ges därför en anmärkning.

En redogörelse av konstaterade brister finns nedan under *Skäl för beslut*.

Till följd av anmärkningarna ska Ni senast **den 2 maj 2012** vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa dessa åtgärder för Skolinspektionen.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat.

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har även konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen. Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan och grundsärskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt Skolverket en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent personal. Skolbiblioteket ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till barns och ungdomars behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Lillhagsskolans bibliotek är för närvarande under ombyggnation liksom en stor del av skolbyggnaden. Skolbibliotekets böcker finns för tillfället i lärarrummet i ett antal bokhyllor. Det finns dock ingen informationsteknik eller andra medier i bibliotekshörnan. Skolbiblioteket uppfyller därför inte för närvarande kraven. Eftersom skolan är under ombyggnation och det nuvarande skolbiblioteket endast är en temporär lösning samt att ett nytt skolbibliotek håller på att byggas avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Enligt skolans egna uppgifter nådde 86 procent av eleverna i årskurs 3 målen i svenska och 83 procent i matematik läsåret 2010/2011. Resultatet innebär en förbättring i ämnet svenska där 82 procent av eleverna nådde målen läsåret 2009/2010 och en försämring i ämnet matematik där 91 procent av eleverna nådde målen läsåret 2009/2010. Enligt nationell statistik för de nationella ämnesproven var skolans resultat bättre än rikets på sex av åtta delprov i svenska och sex av sju i matematik. I svenska nådde mellan 79 och 100 procent av eleverna kravnivåerna och i matematik nådde mellan 85 och 97 procent av eleverna kravnivåerna.

Av skolans kvalitetsredovisning framgår att samtliga elever i årskurs 5 nådde målen i samtliga ämnen utom matematik läsåret 2010/2011. I matematik nådde 91 procent av eleverna målen. Resultatet innebar en förbättring i jämförelse med det föregående läsåret. Nationell statistik för ämnesproven för läsår 2010/2011 saknas för årskurs 5. Läsåret 2009/2010 hade skolan bättre resultat än riket på samtliga delprov i svenska. Mellan 91 och 96 procent av eleverna nådde kravnivåerna på de olika delproven. I engelska hade skolan sämre resultat än riket på samtliga delprov. Mellan 78 och 87 procent av eleverna nådde kravnivåerna på de olika delproven. I matematik var skolans resultat sämre än rikets på tre av fyra delprov. Mellan 74 och 91 procent av eleverna nådde kravnivåerna i de olika delproven.

För eleverna i grundsärskolan saknas en sammanställning över måluppfyllelsen i alla ämnen. I skolans särskilda kvalitetsredovisning gällande grundsärskolan för läsåret 2010/2011 uppges dock att alla elever bedöms uppnå sina mål i alla ämnen. I samtal och intervjuer med rektorn, biträdande rektorn och lärare framkommer att det finns enstaka elever som inte når målen. Både rektorn, biträdande rektor och lärare uppger att de har full kännedom om elevernas resultat på individnivå genom att individuella utvecklingsplaner skrivs för samtliga elever.

Trots att skolan i stort ger eleverna förutsättningar att nå goda resultat, pekar Skolinspektionen i detta beslut på några områden där författningarna inte följs.

Resultat värdegrundsarbetet

I Lillhagsskolan uppger eleverna att de känner sig trygga. Skolan genomför relationsskapande aktiviteter för att skapa trygghet och en "vi-känsla". Det genomförs även trygghetsvandringar och det finns alltid vuxna ute på rasterna. En ny likabehandlingsplan har tagits fram som är tydligt kopplad till den dagliga verksamheten i skolan.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna ges inte möjlighet till ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. Information och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten.

Tillsynen visar att grundskoleeleverna i Lillhagsskolan har klassråd och elevråd samt att de i viss mån får vara med och bestämma över bland annat undervisningens innehåll, arbetssätt och redovisningssätt. Av intervjuer som genomförts med rektorn, biträdande rektorn, lärare och elever framgår att inflytandet hos eleverna i de äldre årskurserna, 4-6, behöver utökas. Eleverna i årskurs 4-6 uppger att det för det mesta är lärarna som bestämmer vad de ska göra på lektionerna men att de ibland kan få välja mellan olika alternativ i de naturorienterade ämnena och om de vill skriva på dator eller för hand. I den enkät som Skolinspektionen genomfört i Lillhagsskolan under våren 2011 har mer än hälften av personalen uppgett att påståendet "Jag planerar hur undervisningen ska genomföras tillsammans med mina elever" stämmer ganska dåligt. Nästan hälften av personalen har på påståendet "Elevdemokratien på vår skola fokuserar mest på praktiska frågor av mindre betydelse" uppgett att det stämmer ganska bra. Av den enkät som genomförts i årskurs 5 i grundskolan har nästan hälften av eleverna svarat att påståendet "I min skola är det bara lärarna som bestämmer hur vi ska arbeta på lektionerna" stämmer ganska bra. Nästan hälften av eleverna har även uppgett att påståendet "I min skola är eleverna med och bestämmer hur vi ska arbeta med olika skoluppgifter" stämmer ganska

dåligt. Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av, exempelvis kvalitetsredovisning och arbetsplan, saknas en redogörelse över utformningen av inflytandet. Det saknas även en redogörelse över hur skolan avser att arbeta för att öka elevernas inflytande med stigande ålder och mognad.

Utredningen visar att utformningen av inflytandet i grundskolan inte anges i planeringen av verksamheten och skolan har inte en tydlig progression för att ge eleverna ett ökat inflytande utifrån ålder och mognad. Eleverna ges inte heller ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 13-14 §§ skollagen samt Lgr 11 och Läroplan för grundsärskolan 2011, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, avsnitt 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Bedömningsområde: Särskilt stöd**Bedömning:**

Om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektor inte till att behovet skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Av skollagen framgår att särskilt stöd ska ges till elev som är i behov av sådant stöd. Vidare framgår av skollagen att åtgärdsprogram ska utarbetas för elev som ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn.

Av tillsynen framkommer att det finns elever i grundsärskolan som inte når målen. I intervjuer och samtal med rektorn, biträdande rektorn och lärare uppges att särskilda stödåtgärder kontinuerligt sätts in för att eleverna ska nå målen och att dessa utvärderas och följs upp. Något åtgärdsprogram skrivs dock inte trots att eleverna ges särskilt stöd.

Skolinspektionen har tagit del av några av de åtgärdsprogram som utarbetats för grundskoleelever i Lillhagsskolan. De beskriver vilka behov eleven har och hur de ska tillgodoses. Åtgärderna utvärderas och följs upp men det framgår inte hur detta ska ske av det ursprungliga åtgärdsprogrammet.

Utredningen visar att åtgärdsprogram inte utarbetas för eleverna i grundskolan trots att särskilt stöd ges och åtgärdsprogrammen i grundskolan uppfyller inte kraven på sådana program. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

3 kap. 8–9 §§ skollagen.

Bedömningsområde: Personalkompetens**Bedömning:**

Personalen vid skolan har inte utbildning och kompetens för de uppgifter de ska bedriva.

Motivering:

Enligt skollagen ska en huvudman för undervisning använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning som läraren ska bedriva.

I Lillhagsskolan arbetar en lärare som är tillsvidareanställd efter den 1 juli 2011 och som undervisar i ämnen som läraren saknar utbildning för. I exempelvis årskurs 4 undervisar läraren i ämnena bild, engelska och musik trots att utbildning saknas för undervisning i dessa ämnen.

Tillsynen visar att det finns lärare som saknar utbildning för den undervisning som läraren bedriver. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning:

2 kap. 13 § första stycket skollagen, förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor.

Bedömningsområde: Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning:**

Alla elever har inte lika tillgång till den utbildning som anordnas.

Motivering:

Enligt skollagen ska förskoleklassen medverka till att elever med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål.

I förskoleklassen i Lillhagsskolan finns elever med annat modersmål än svenska. Det handlar om elever med engelska och spanska som modersmål. Något modersmålsstöd ges dock inte till eleverna. Förskoleklassen ska medverka till att barn med annat modersmål får möjlighet att utveckla sitt modersmål. Det ska enligt förarbetena i första hand vara en pedagogisk fråga för förskoleklassen hur modersmålsstöd ges. Vidare framgår att det i varje förskoleklass där det finns elever med annat modersmål än svenska ska aktiviteter, arbetssätt, miljö och material anpassas till elevernas behov. Det kan enligt förarbetena exempelvis handla om att tillhandahålla material eller sagoböcker på elevernas modersmål eller att ha musikstunder och andra typer av samlingar där fokus ligger på elevernas kultur och där svenska begrepp i samtalen används parallellt med begreppen på elevernas modersmål.

Tillsynen visar att modersmålsstöd inte erbjuds i förskoleklassen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Gävle kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

9 kap. 10 § skollagen.

Anmärkning:**Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen****Bedömning:**

Rektorn tar inte ansvar för skolans resultat.

Motivering:

Enligt skollagen ska utbildningen på skolenhetsnivå systematiskt och kontinuerligt planeras, följas upp och utvecklas. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs enligt lagen.

I Lillhagsskolan bedrivs ett kontinuerligt kvalitetsarbete. Kunskapsresultaten följs upp och analyseras samt förs in i skolans kvalitetsredovisning. Skolinspektionen har tagit del av skolans sammanställning över måluppfyllelsen i alla ämnen i årskurs 5. I de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena redovisas resultaten i så kallade ämnesblock. Det framgår således inte av sammanställningen hur måluppfyllelsen ser ut i respektive ämne vilket gör att resultaten i alla ämnen inte fullt ut går att analysera och följa upp.

I grundsärskolan saknas skolövergripande sammanställningar över elevernas måluppfyllelse i de olika ämnena. Rektorn, biträdande rektorn och lärare har full kännedom om samtliga grundsärskoleelevers kunskapsutveckling genom att individuella utvecklingsplaner upprättas för samtliga elever och att de endast är fem till antalet. Kunskapsresultaten följs hela tiden upp och utvärderas. Genom att rektorn, biträdande rektorn och lärare har full kännedom om grundsärskoleelevernas kunskapsutveckling avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

Tillsynen visar att skolan saknar en redovisning av måluppfyllelsen i alla ämnen. Eftersom skolan bedöms ha ett kontinuerligt kvalitetsarbete i övrigt och bristen bedöms vara mindre allvarlig tilldelas Gävle kommun en anmärkning gällande bristen.

Författning:

4 kap. 4–5 §§ skollagen samt Lgr 11 och Läroplan för grundsärskolan 2011, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Avstår från ingripande:**Bedömningsområde: Omfattning och resurstillgång****Bedömning:**

För utbildningen saknas nödvändiga materiella resurser för att syftet med utbildningen ska kunna uppnås.

Motivering:

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan och grundsärskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt Skolverket en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent personal. Skolbiblioteket ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande genom att erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier anpassade till barns och ungdomars behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Lillhagsskolans bibliotek är för närvarande under ombyggnation liksom en stor del av skolbyggnaden. Skolbibliotekets böcker finns för tillfället i lärarrummet i ett antal bokhyllor. Det finns dock ingen informationsteknik eller andra medier i bibliotekshörnan. Skolbiblioteket uppfyller därför inte för närvarande kraven. Eftersom skolan är under ombyggnation och det nuvarande skolbiblioteket endast är en temporär lösning samt att ett nytt skolbibliotek håller på att byggas avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

Författning:

2 kap. 36 § skollagen.

Bakgrund

Beskrivning av Lillhagsskolan

Lillhagsskolan ligger i stadsdelen Bomhus cirka fem kilometer öster om centrala Gävle. Skolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1-9 samt grundsärskola årskurs 1-6. Under läsåret 2011/2012 byggs Lillhagsskolans huvudbyggnad om och det har medfört att eleverna i årskurserna 4-6 får sin undervisning i Kastets Montessoriskola och eleverna i årskurs 7-9 får sin undervisning i Källmursskolan. Verksamheten i årskurserna 7-9 har bedömts i tillsynen av Källmursskolan. Tillsynen av Lillhagsskolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1-6.

I Lillhagsskolan finns även elever som är mottagna i grundsärskolan. Skolan har för närvarande 245 elever, varav 5 hör till grundsärskolan och går i en åldersblandad klass. För ledningen av skolan ansvarar en rektor och en biträdande rektor. Rektorn ansvarar även för Kastets Montessoriskola, Källmursskolan, Källöskolan och Vikingaskolan.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Siw Sjödin deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Josefine Dahlqvist
Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns

publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).